

sibi coherentem, de cuius animo, ubi pudicitiae virtus habitabat, nullo modo dubitabat, tacuit uxorem, dixit sororem, ne se occiso ab alienigenis et impiis captiva possideretur: certus de Deo suo (forsan per revelationem) quod nihil eam turpe ac flagitiosum perpeti sineret. Ita rursus S. P.

Inst. I. Propter simulationem Abrae sublata est mulier in domum Pharaonis γ . 15; et γ . 19 dicit ipse Pharaos ad Abram: *Quam ob causam dixisti esse sororem tuam, ut tollerem mihi in uxorem?* Ergo Pharaos assumpsit eam in uxorem.

R. Disting. conseq. Ergo Pharaos assumpsit eam in uxorem futuram; concedo: in praesentem; nego conseq. Solebant enim futurae regum gentilium illo tempore uxores per annum praeparari, nutrir, etc. (ut patet in Esther), antequam ad regium thorum vocarentur. Unde S. P. loco jam cit. subjungit: *Nec eum (Abram) fides et spes fefellit: namque Pharaos territus monstris, multisque malis propter eam afflictus, ubi ejus esse uxorem divinitus didicit (forsan immediate, forsan per ipsam Saram) illam cum honore restituit.* Deinde caput concludens ait: *Abimelech autem somnio commonitus atque edoctus similiter fecit.*

Idem. repetit lib. XVI de Civ. Dei, cap. XIX. dicens: *Denique factum est, quod de Domino praesumpsit Abraham. Nam Pharaos rex Aegypti, qui eam sibi uxorem acceperat, graviter afflictus marito reddidit. Ubi absit ut credamus alieno concubitu fuisse pollutam: quia multo est credibilis hoc Pharaonem facere afflictionibus magnis non fuisse permissum.*

Inst. II. Infra cap. XX, 5 apparet Deus Abimelech dicit ei: *Morieris propter mulierem quam tulisti, habet enim virum.* Atqui nulla erat ratio infligendi mortem, si Abimelech non fuerit Sara abusus, maxime cum laboraret invincibili ignorantia facti; ergo recte Faustus vocavit Abrahamum infamissimum matrimonii sui nundinatorem.

R. Neg. conseq. quia sensus Scripturae non est, quod Abimelech propter Saram esset absolute mortuus (nam hoc non contigit), sed tantum quod esset mortuus casu quo eam tangeret; ex quo potius sequitur, quod haecenus eam non tetigisset. Unde id ipsum clare exprimitur γ . 4, ubi sic legitur: *Abimelech vero non tetigerat eam.* Vide et γ . 7.

Inst. III. Dicit Abimelech ad Abraham γ . 9. *Quid fecisti nobis? Quid peccavimus in te, quia induxisti super me et super regnum meum peccatum grande?* Ergo Abimelech agnoscit adulterium.

R. falsitatem conseq. satis patere tum ex ante dictis, tum ex eo quod Abimelecho dicat Dominus γ . 6: *Scio quod simplici corde feceris; et ideo custodi te, ne peccares in me (peccato adulterii), et non dimisi ut tangeres eam.* Sensus ergo objectorum verborum est: *Induxisti super me, etc., grande periculum peccati, quia assumpsissem eam in uxorem, nisi Deus mihi revelasset ipsam esse conjugatam.*

Inst. IV. Versu 17. dicitur hic: *Flagellavit autem Dominus Pharaonem plagis maximis, et domum ejus propter Sarai uxorem Abram.* Item infra cap. XX,

18. *Concluserat enim Dominus omnem vulvam domus Abimelech propter Saram uxorem Abrahae.* Atqui similes poenae non videntur inflictae nisi propter peccatum: ergo videntur peccasse in ipsam Saram.

R. Disting. conseq. Ergo peccaverunt in Saram peccato adulterii; nego: peccato coactionis, qua peregrinantem apud se mulierem jure quasi regio sibi vindicarunt; concedo totum.

Patet haec solutio; quia ubi Sara suo erat viro restituta cum muneribus et honore, orante Abraham sanavit Deus Abimelech, et uxorem, ancillasque ejus, et pepererunt.

Idem rationabiliter judicatur de Pharaone (quamvis tam clare id Scriptura non exprimat) cum utrobique par fuerit illata injuria, et haec pari modo utrobique reparata.

Dices 3 cum Fausto manichaeo: *Cur non potius de Deo suo ita praesumpsit Abraham, ut fateri non timeret uxorem? Numquid enim Deus ab illo mortem non poterat repellere, quam timebat, eumque cum conjugate sua ab omni pernicie in illa peregrinatione sua tutari, ut nec uxor ejus, quamvis esset pulcherrima, appeteretur ab aliquo, nec propter illam ipse necaretur?*

Respondet objicienti Fausto S. P. Aug. lib. XXII cont. eundem Faustum cap. XXXVI: *Poterat sane hoc efficere Deus. Quis ita sit demens ut hoc neget? Sed si interrogatus Abraham illam feminam suam esse indicaret uxorem, duas res tuendas committeret Deo, et vitam suam, et conjugis pudicitiam. Pertinet autem ad sanam doctrinam quando habet quod faciat homo, non tentare Deum suum, etc. Videri potest ibidem ad longum. Posset itaque revera Deus in quibuscumque hujus vitae periculis, tam spiritualibus quam corporalibus conservare justum, eumque velut alterum Eliam per corvum pascere: sed quis ideo nisi tentans Deum quibuscumque se periculis, tam spiritualibus quam corporalibus exponat, aut humana media victui conquirendo necessaria negligat?*

Dices 4. Saltem Abraham ex pulchritudine uxoris suae quaestum facere intendit: ait enim γ . 15. *Dic... quod soror mea sis, ut bene sit mihi propter te, et vivat anima mea ob gratiam tuam.* Ergo recte Faustus infamissimum ipsum matrimonii sui nundinatorem vocavit.

R. Neg. ant. et ad textum adjunctum dico quod per omnia illa (*ut bene sit mihi propter te, et vivat anima mea, etc.*) nulla bona terrena, sed solius vitae intendit conservationem.

Clarius hoc exprimit Abraham infra cap. XX, 11, ubi ait: *Cogitavi mecum dicens: Forsan non est timor Dei in loco isto: et interficient me propter uxorem meam.* Ubi nulla fit mentio de acquirendis hac via bonis temporalibus, sed tantummodo de vita conservanda.

Inst. I. Hic γ . 16 dicitur: *Abram vero bene usi sunt propter illam: fueruntque ei oves et boves et asini, et servi et famulae, et asinae et cameli.* Item munera plurima Abrahamo dedit Abimelech infra cap. XX, 14 et sequentibus: atqui omnia illa non respuit, sed suscipit et retinuit Abraham: ergo signum est quod ea ex

nundinatione pulchritudinis Sarae accipere intenderit. R. Disting. min. Omnia illa suscepit et retinuit Abraham, tamquam provenientia de manu Domini, qui illa ipsi promiserat; concedo: suscepit ex intentione nundinandi pulchritudinem Sarae; nego min. et impactam calumniam.

Dico ergo, quod ad danda ista munera Deus corda illorum regum moverit, tum ut praecipue faveret Abrahamo, tum ut secundo faveret ipsis donatoribus juxta promissum expressum γ . 2 et 3: *Benedicam tibi, et magnificabo nomen tuum, erisque benedictus. Benedicam benedictibus tibi, et maledicam maledictibus tibi.* Hoc enim vere contigit; quia ubi reges illi Abraham adversari videbantur, plagis percutiebantur: ubi autem favebant, ab afflictis plagis sanabantur.

Inst. II. Versu 16 jam cit. *bene usi sunt Abram.* Atqui tamen illi reges tunc plagis flagellabantur; ergo hoc non contigit, quod asseritur.

R. Disting. maj. Bene usi sunt Abram, bona dando temporalia; concedo: rapiendo et detinendo peregrinantem; nego maj. Cæterum quia tunc temporis ex parte saltem benedicebant Abrahamo, Deus ipsos praeservavit, ne Saram attingerent, et tandem scire fecit quod esset maritata; adeoque et hoc modo benedixit.

Dices 5. Saltem timiditatis et abjecti animi notam non evasit Abram. Unde horrore mortis percussus nec uxoris pudori, nec proprio consultum esse voluit honori. Hinc et S. Chrysost. Hom. 52 in Gen. expendens Abrae verba ad uxorem, ait: *Miserabilia sunt haec verba: sed et multus erat timor propter insaniam Aegyptiacam... propterea in adulterium uxoris consentit justus, et quasi servit adulterio in mulieris contumeliam, ut mortem effugiat.*

R. Neg. assumpt. quia non tam privato carnis affectu vitam suam aestimabat, quam pio erga Deum motu, quo promissionem divinam de multiplicando semine desiderabat adimpleri; cætera relinquens divinæ protectioni, quam sibi certo affuturam, minime dubitabat; adeoque S. Chrysost. tantum vult, quod quoad apprehensionem communem consenserit in uxoris adulterium: quomodo enim alias pergeret eum vocare *justum?* etc. Falsum igitur est, quod elegerit malum culpae, ut evaderet malum poenae.

CAPUT XIII.

Abram præ nimia opulentia separat se a nepote suo Loth: quo eligente regionem circa Jordanem, Abram habitat in terra Chanaan; ubi rursus divinas promissiones de multiplicando semine, terraque illa possidenda accepit.

QUESTIO I. — AN LOT SE DISJUNGENS AB ABRAM FUERIT CULPABILIS.

Varie hic deliquisse Loth posset quisquam putare; et quidem ab Hebræis intimus ille Dei amicus turpiter vulpatus: aiunt enim non fuisse probi hominis velle sociari flagitiosissimis hominibus, Deoque ex-

crandis, sed potius illius, qui talium moribus et criminibus delectabatur: quodque amplius est, putant aliqui ipsum Loth abominandis Sodomitarum institutis fuisse contaminatum et depravatum. His positis, R. et dico: Non tantum a gravioribus criminibus, sed a levioribus quoque nævis in toto hoc facto ipsum Loth immunem putamus.

Prob. ex II Petri II, 7 et 8, ubi dicitur: *Justum Loth oppressum, a nefandorum injuria et luxuriosa conversatione eripuit. Aspectu enim et auditu justus erat, habitans apud eos qui de die in diem animam justam iniquis operibus cruciabant.* Atque adeo posterior imprimis illa Hebræorum criminatio intolerabilis calumnia est; cum vel ideo quotidie eum cruciarent, quia nefandissima eorum scelera arguebat, detestabatur, et execrabatur.

Quin et ipse S. Gregor. in Praefat. Comment. in prophetam Job specialius ipsum commendat vel hoc solo titulo, quod inter execrabiles peccatores innocens permanserit ac impollutus; ait enim: *Non valde laudabile est (respective scilicet) bonum esse cum bonis, sed bonum esse cum malis. Sicut enim gravioris culpæ est inter bonos non fuisse bonum, ita et immensi praeconii est etiam inter malos bonum exitisse.*

Obj. I. Noverat Loth ex una parte, vel saltem expertus est postea, quod homines Sodomitæ pessimi essent peccatores, et quidem publici, vel coram Domino; ex altera vero parte non ignorabat communem cujusvis hominis fragilitatem: atqui similibus periculis et occasionibus proximis nemo scienter se exponere potest sine gravi peccato: ergo.

R. Disting. min. Nemo se exponere potest similibus periculis, etc., sine justa causa; concedo: habens justam causam; nego min. Porro ipse Deus, qui Apostolos suos sine peccati periculo misit in medio luporum, destinavit ipsum Loth in medium nefandissimorum peccatorum,

1. Ut ipsis esset veritatis doctor et virtutis magister, conareturque instando, arguendo, obsecrando, et comminando perditissimam illam et spurcissimam gentem a nefandis criminibus revocare.

2. Ut sic fieret decreta a Deo separatio posterorum Abraham (qui terram Chanaan occuparunt) et posterorum Loth, qui Moabitidem, et Ammonitidem (a duobus hujus filiiis Moab et Ammon dictas) regiones obtinuerunt.

3. Ut occasio daretur Abrae præclarissima, qua fidem suam, animi constantiam, et virtutem bellicam probaret, dum cap. seq. in manu parva (non habens scilicet secum nisi 518 vernaculos) victoriosum quatuor regum exercitum generose aggressus est, et gloriose debellavit.

Obj. II. Loth se separavit ab Abram, a quo veluti a patre et doctore optimo præclarissima hauserat virtutum exempla: atqui deserere bonos ut adhaeremus malis, non valet culpa; ergo.

R. Praeter ante dicta, nullam hic subfuisse culpam, cum separationis illius faciendae evidentissima adesset necessitas. Patet hoc. γ 6, ubi dicitur: *Nec po-*

rat eos capere terrā, ut habitarent simul : erat quippe substantia eorum multa, et nequibant habitare communititer.

Obj. III. Dividi ab amico fideli et probō propter frigidum illud meum et tuum, est omnino culpabile ; atqui Loth videtur propterea se separasse ab Abram, cum ipse Abram dicat γ. 8. *Ne quæso sit iurgium inter me et te* ; et Loth reverā elegerit terram magis fertilem et irriguam ; ergo.

R. Neg. min. ad primam prob. dico, quod Abram non agat de iurgio præsentī, sed de eo quod inter eos exurgere potuisset, si conjuncti mansissent, cum enim jam esset facta rixa inter pastores gregum Abram et Loth γ. 7 ; et præcedente iurgio famulorum, res dominorum suorū curantium, non raro inter ipsos dominos iurgium subsequatur : separationem petiit Abram dissidii periculum vitaturus ; sicque paucorum et aquarum (quibus maxime indigebant), pecoribus suis abundantiam invenerunt.

Solutionis hujus substantiam reperies apud S. P. Aug. lib. XVI de Civ. Dei, cap. XX, ubi inter cætera ait : *Loth a patre suo Abram in terram Sodomorum salva charitate discessit.*

Deinde cap. XXI ita exorditur : *Cum ergo digressi essent, separatimque habitarent Abram et Lot necessitate sustentandæ familiæ, non fœditate discordiæ... Dominus dicit etc.*

Ad secundam prob. dico, quod Loth elegerit terram magis fertilem et irriguam ex divina providentia (quæ introductum est, ut in divisione bonorum senior tanquam prudentior dividat, et junior tanquam magis simplex eligat) quæ ipsum destinabat ad persecuciones, Abram autem ad gloriam ; ut patet in subsequentibus hujus libri.

Inst. Loth propter istam divisionem, et contractam societatem cum Sodomitis non tantum plurima indigna ab ipsis perpessus est, sed omnibus etiam bonis spoliatus, cum tota sua familia in captivitatem abductus, etc. vix vitam salvare potuit.

R. Quamvis hæc societas causa occasionalis fuisset omnium tribulationum Loth, non sequitur tamen quod gravem quorundam calumniam, aut Hebræorum acerrimam correptionem vir ille justus fuerit promeritus ; cum vel leve peccatum similibus penis in hoc mundo plecti possit.

Cæterum cum Scriptura ipsum desuper non culpet, nec omnes afflictiones justorum sint pœnæ peccatorum eorum, nequidem probari potest quod leve peccatum hic commiserit.

QUÆSTIO II. — QUOMODO ABRAM POTUERIT EX UNO LOCO OMNEM TERRAM CHANAAN SEMINI SUO PROMISSAM CONSPICERE.

Vers. 12. *Abraham habitavit in terra Chanaan.* Vox *Chanaan* sumitur late et stricte : late sumpta significat totam Palæstinam, et sic Loth potest etiam dici habitasse in terra Chanaan, licet habitaverit prope Jordanem. Quamvis enim alii populi præter Chanaanæum Palæstinam inhabitaverint ; nihilominus tota illa regio a populo Chanaanæo, tamquam a præcipuo, *Chanaan*

sive *Chanaanæa* dicta est. Strictè vero significat partem a Jordane remotiorem, quam inhabitabat Chanaanæus, et hoc modo Abram dicitur habitasse in terra Chanaan, Loth autem non in Chanaan, sed in Sodomis ubi Pherezæi habitabant.

γ. 14. *Dixitque Dominus ad Abram... γ. 15. Omnem terram, quam conspicis, tibi dabo, et semini tuo usque in sempiternum.* Existimat Pererius Deum in imagine, ministerio Angelorum formata, graphice et perfecte repræsentasse Abræ omnia, quæ in ea terra conspicienda erant. Quomodo etiam putat eandem terram visam esse a Moysè Deut. XXXIV, 1 ; atque ita quoque diabolus ostendisse Christo omnia regna mundi Matth. IV, 8 : quam sententiam, tanquam satis probabilem, nonnulli alii amplectuntur recentiores. Attamen

R. et dico I. Optime difficultatem propositam dissolvit S. P. Aug. Q. 28 in Gen. dicens : *Queritur hic quomodo intelligatur tantum terræ promissum esse Abraham et semini ejus, quantum poterat oculis circumspicere per quatuor cardines mundi. Quantum est enim quod ad terram conspiciendam acies corporalis visus possit attingere? Sed nulla est quæstio, si advertamus non hoc solum esse promissum : non enim dictum est, « Tantum terræ dabo tibi quantum vides, sed, Tibi dabo terram quam vides. » Cum enim et ulterior undique dabatur, profecto hæc præcipue, quæ videbatur, dabatur.*

Deinde, ut observat ibidem S. doctor, attendendum est quod sequitur, quoniam ne putaret etiam ipse Abraham hoc solum promitti terrarum, quod aspiciere vel circumspicere posset, « surge, inquit, et perambula terram in longitudine ejus et latitudine, quia tibi dabo eam : » ut perambulando perveniret ad eam quam oculis uno loco stans videre non posset.

Nota ubi hic dicitur : *Tibi dabo et semini tuo*, particulam et sumendam esse exegetice, sic ut habeat vim explicandi, ut sensus sit : *Dabo tibi in semine tuo, vel : Dabo posteris tuis in tui gratiam.*

Dico 2. *Significatur autem ea terra (scilicet Chanaan) quam primus populus accepit Israel semen Abraham secundum carnem, non illud latius semen secundum fidem : quod ne taceretur dictum est ei, futurum sicut arenam maris, secundum hyperbolem quidem, sed tamen tantum, quod numerare nullus posset, inquit S. P. eodem loco. Vel, ut hic dicitur γ. 16. Sicut pulverem terræ. Quod etiam ad Israelitas extenditur : Quia et illius gentis unius multitudo, quæ secundum carnem nata est ex Abraham per ejus nepotem Jacob, in tantum crevit, ut pene omnes partes orbis impleverit, ait S. P. lib. XVI de Civ. Dei, cap. XXI.*

P. quomodo dicatur : *Usque in sempiternum*, cum Israelitis terra illa temporaliter data sit.

R. Quia nullus possessionis illius terminus hic a Deo præfigitur, ita ut illam perpetuo possidere potuissent, si Dei mandatis obtemperassent. Vide Levit. cap. XXVI, a γ. 21 usque ad 44 : item Deut. cap. IV, 25 et 26 : et cap. XIX, 9.

Quatuor reges commisso prælio contra Pentapolitas, auferunt omnem substantiam Sodomorum et Gomorrhæ, et Loth, nepotem Abræ abducunt, quem Abram, cæsis quatuor regibus, liberat ; quare pro victoria gratias agens pendit decimas Melchisedæcho sacerdoti, a quo et benedicitur : Venerunt itaque Chodorlahomor, rex Ælamitarum seu Persarum, qui ab Ælam filio Sem prognati, dicti sunt Ælanitæ, et tres alii reges cum eo ; scilicet Amraphel rex Sennaar, id est, rex Babylonis, ut colligitur ex cap. XI, 2, et Arioch rex Ponti, ac denique Thadal rex gentium, scilicet Galilææ superioris, quæ dicta est Galilæa gentium, eo quod a vicinis gentibus, Arabibus et Ægyptiis (teste Strabone, lib. XVI) propter fertilitatem, et mercimoniorum ob insignes portus opportunitatem incolebatur. Hi quatuor reges inierunt bellum contra quinque, scilicet contra reges Sodomæ, Gomorrhæ, Adamæ, Seboim, et Segor, alias Balæ. Causa belli fuit, quod hi quinque reges rebellassent regi Chodorlahomor, a quo subjugati erant, et cui annis duodecim servierant ; ut constat ex γ. 4. Locus ad quem convenerunt fuit vallis sylvestris, id est arboribus consita instar sylvæ, quæ post conflagrationem Sodomorum dicta est Mare salis, sive Mare salsum, et Mare mortuum, siquidem post conflagrationem mersit Deus Pentapolim aquis salsis, ut nullum animal ibi vivere posset, et ideo Mare mortuum dicta est. Victoria cessit Chodorlahomor et tribus aliis regibus ipsi confederatis ; ex quo discimus, Deum punire impios per impios.

QUÆSTIO I. — UNDE ABRAHAM HIC VOCETUR HEBRÆUS, ET AN JUSTE IRRUERIT IN REGES QUI ABDUXERANT LOTH.

Postquam præfati reges victores tulissent omnem substantiam Sodomorum et Gomorrhæ, atque abduxissent Loth qui habitabat in Sodomis ; unus qui evaserat nuntiavit Abram Hebræo ; ut dicitur γ. 15 : hinc nascitur prior pars quæstionis propositæ. Ad quam

R. et dico Abram ejusque posteri, Israelitæ scilicet seu Judæi, principaliter ex Heber, qui pronepos fuit Sem, Hebræi appellati sunt.

Prob. I, ex S. P. Aug. lib. XVI de Civ. Dei c. III ita scribente : *Hoc verum est, quod ex Heber (quem tanquam patriarcham ponit) HEBRÆI appellati sunt : ac deinde una detracta littera HEBRÆI : quam linguam solus Israel populus potuit obtinere.* Eandem sententiam etiam tradunt S. Hieron. in epist. ad Minerium et Alexandrum, Isidorus, Beda, Abulensis, Pererius, et alii communiter.

Prob. III, ex cap. X, 21, ubi dicitur : *De Sem quoque nati sunt, patre omnium filiorum Heber.* Ad quæ verba reflectens S. P. loco jam cit., *Non frustra, inquit, ipse (Heber) primus nominatus est in progenie veniente de Sem : et prælatus est etiam filiis, cum sit quintus nepos ; nisi quia verum est quod traditur, ex*

illo HEBRÆOS esse cognominatos tanquam HEBRÆOS. Itaque Moyses appellans Sem patrem filiorum Heber, quidquam perinsigne dicere voluit ad laudem Sem, et ad declarandam dignitatis ejus excellentiam ; videlicet quod Sem pater fuerit populi Dei, et tot tantorumque virorum, qui in eo populo claruerunt, qui non solum filii, id est posteri, fuerunt Heber, verum ab ipso etiam nominati sunt Hebræi, et eorum lingua Hebræa dicta est.

Obj. I. Quidni Hebræi dicti sint ab Abram tanquam Abraei.

R. id admitti non posse ; quia eadem videtur esse ratio originis et appellationis gentis Hebrææ, quæ et linguæ : jam autem certum videtur quod lingua Hebraica nomen suum sortita sit ex Heber, eo quod in confusione linguarum, de qua cap. XI, penes solum Heber et familiam ejus manserit : ergo etiam ex Heber gens Hebraica nomen suum sortita videtur. Præterea Abram scribitur per Aleph, et Hebræus per Ain ; ut observat a Lapide.

Inst. Moyses non appellavit Abram Hebræum, nisi postquam is ex Mesopotamia, trajecto Euphrate, venit in terram Chanaan ; ergo quando hic γ. 13 Abram dicitur Hebræus, non dicitur ab Heber, sed quia transivit Euphratem, trans quem antea habitaverat ; adeoque Hebræus idem est ac transiens Euphratem ; sicuti qui habitant, aut habitaverunt trans Alpes, dicuntur Transalpini, licet alio migrent. Proinde nomen Hebræi non ab Heber, sed ab Abram, postquam jam in terram Chanaan transierat, impostum est.

Potest id confirmari ex eo quod LXX loco Hebræi legant transitorem, et S. P. Aug. Q. XXIX super Gen. *transfluvialem* : quod etiam exprimi videtur Josue XXIV his verbis : *Trans fluvium habitaverunt patres vestri ab initio, Thare pater Abraham et Nachor, servieruntque diis alienis. Tuli ergo patrem vestrum Abraham de Mesopotamiæ finibus, et adduxi eum in terram Chanaan, multiplicavique semen ejus, etc.*

R. Eodem, qui ab Heber Hebræi dicti sunt, etiam a transitu Euphratis Hebræos fuisse postea appellatos. Cæterum hæc Hebræi appellatio non est prima et originalis, sed accessoria.

Declaratur : Sunt qui ratione familiæ appellantur Romani, Bruxellenses, etc., et postea ratione habitationis (si quando Romæ aut Bruxellis habitent) eodem nomine appellari possunt : sed sicuti appellatio ex habitatione loci petita, non est in simili casu nisi accessoria, et altera sola prima ac originalis ; ita pariter appellatio Hebræi ex transitu Euphratis desumpta, non nisi accessoria esse videtur.

Ad illud autem quod dicitur, Moysen non appellasse Abram Hebræum, nisi post transitum Euphratis, facile respondetur dicendo, quod Moyses nihil scripserit de vita et moribus Abræ, respectu temporum quæ transitum fluvii Euphratis antecesserunt ; unde cum Moyses vitam et mores Abræ tantummodo describere incipiat, postquam ex mandato Dei, patria deserta, in Chanaanitidem venerat, etiam tunc de-